

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/422

Karar No : 1980/304

ÖZET : Milli Güvenlik Konseyi 7 Sayılı Kararının 4. maddesi kapsamına giren suçlara ait davaların Askeri Yargı yerinde görülmesi ve 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre yapılan başvurunun reddi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Hasan Fikret Ulusoydan

O L A Y : Sanığın sorumlu yazı işleri müdürlüğünü yaptığı (Halkın Sesi) isimli haftalık gazetenin 23.9.1975 günlü 5 sayılı nüshasının 1. sahifesindeki "C.H.P.mitinglerindeki olaylar üzerine" başlıklı yazıda milli duyguları zayıflatıcı, kürtçülük propagandası yaptığı, 10. sahifesindeki "Direnişler işçilerin birliği ile başarı kazanacak" başlıklı yazıda iktidardaki koalisyon hükümeti faşist olarak nitelendirilerek tahkir edildiği, 6. ve 7. sahifelerindeki "Troçkizm sosyal emperyalizmin yedeğine götürür" başlıklı yazıda komünizm propagandası yapıldığı, 10. sahifesindeki "Ağalar hükümeti toprak dağıtımı hiç?" başlıklı yazıda halkın, kanunlara itatsızlığına tahrik edildiği ileri sürülerek İstanbul C. Savcılığı'nca 8.12.1975 günlü iddianame ile, sanığın eylemine uyan 5680 sayılı Yasa'nın 16. maddesi yoluyla T.C.K.nun 159/1., 142/3-6., 142/1-6., 312/2., 74. ve 144/Son maddelerine göre cezalandırılması istemiyle İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmıştır.

İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi; 11.9.1979 gününde, 1975/384-1979/280 sayı ile; Anayasa Mahkemesi'nin 20.3.1979 günlü, 4/16 sayılı kararına göre, bu gibi davaların sıkı yönetim askeri mahkemelerince görülmesi gerektiğinin belirtilmesi karşısında, davanın mahkemenin görevi dışında kaldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi; 22.7.1980 gününde, 1980/260 sayı ile, sanığa atılı suçların, sıkıyönetim ilanından çok önce işlendiği, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülmekte olan davalarla bağlantısının bulunmadığı, davanın Adli Yargı yerinin görevine girdiği belirtilerek görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre, Mahkememiz'e başvuruda bulunulmuş ve belge örnekleri gönderilerek duruşma ertelenmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Ahmet H. Boyacıoğlu'nun başkanlığında, Fethi Özdural, İsmail Oğuz, Hakkı Müderrisoğlu, Şeref Tolunguç, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin katılmalarıyla yaptığı 27.10.1980 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Yardımcısı M. İlhan Dinç'in düzenlediği rapor ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Adli, Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın Askeri Yargı yerlerinin görevli olduğu yolundaki düşünce ya-

zıları okunduktan, toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan yardımcı Durmuş Gani oğlu'nun Askeri, Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Nail Yücel'in Adli Yargı'nın görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüldü lüp düşünüldü;

Suç, 12.9.1980 günü ülke çapında ilan edilen sıkıyönetimden önce İstanbul'da işle miş olup görev sorununun Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 sayılı kararının 4. maddesi ve bu maddede sözü edilen 1402 sayılı Yasa hükümlerine göre çözümlenmesi gerekir.

7 Sayılı Kararın 4. maddesinin ilk tümcesi, "1402 sayılı sıkıyönetim kanunu hüküm-lerine göre sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev alanına giren suçlara" sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılacağını öngördüğü gibi, ikinci tümcesi de "Cumhuriyete, Milli Güvenlik Konseyi'nin varlığına, birliğine, bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına, milli güvenliğe, temel hak ve özgürlüklerine" yönelik, işlenen tüm suçlara" sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılması hükmünü getirmiştir.

Olay kısmında oluş biçimi açıklanan ve sanığa atılan suçların amacı, Cumhuriyeti, ülkenin ve milletin bağımsızlığını bütünlüğünü, bölünmezliğini, Milli Güvenliğini tehlikeye düşürmek, Anayasa'nın tanıdığı hür demokratik düzeni temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik olarak işlenmek suretiyle politik ve ideolojik amaçla anarşik bir ortamın yaratılmasını oluşturmak olduğuna göre, anılan suçlar Milli Güvenlik Konseyi 7 Sayılı kararın 4. maddesinin kapsamına girdiği açıktır. Bu madde kapsamına giren suçların sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılacağı 4. maddede öngörüldüğünden bu davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

Bu nedenlerle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine karar verilmelidir.

.../...

Fethi Özdural sonuca değişik gerekçe ile katılmış, İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale ise bu görüşe katılmamışlardır.

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askeri Yargı yerinde çözülmesi gerektiği, bu nedenle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin başvurusunun reddine, Fethi Özdural'ın değişik gerekçesi ile İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin karşı oylarıyla ve oyçokluğuyla 27.10.1980 gününde kesin olarak karar verildi.

Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

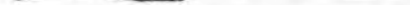
Üye

Fethi Özdural

Üye

İsmail Oğuz

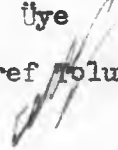
Üye

Hakkı Müderisoğlu

Üye

Şeref Tolungüç

Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Çelikkale

1402 sayılı sıkıyönetim kanununun 13.maddesi : "Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçları, sıkıyönetim ilanından önce işlemiş olanlarla, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içersinde irtibatı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde bakılır."Hükümünü taşımakta idi.

Bu maddenin yazılış biçimi geniş yorumlara sebebiyet vermiş, senelerce önce işlenmiş olan suç dosyaları ile sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim mahkemelerinin baktığı suç türünden olan suçlarla ilgili dava dosyaları görevsizlik kararına bağlanarak sıkıyönetim mahkemelerine gönderiliyordu.

Böylece geniş bir yoruma meydan vermemek için madde yeniden :

"a) Sıkıyönetim ilân edilen bölgelerde, sıkıyönetim ilanına neden olan olaylara ilişkin suçları.....sıkıyönetim ilanından ençok üç ay önce işlemiş olanlarla ;

b) Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla, umumi ve müşterek gaye içersinde irtibatı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır....."biçiminde düzenlenmiştir. Bu tadilat herne kadar M.G.K. tarafından yapılmış ise de, maddenin tedvin çalışmaları daha önceden başladığı için bu çalışmalardaki gerçekler üzerinde durmak gerekmektedir.

Madde yeniden düzenlenirken hükümetçe "sıkıyönetim ilânına sebep olan olaylara ilişkin suçlar"deyimi kullanarak maddeye açıklık getirilmek istenmiş, Milli Savunma Komisyonu, Türk Ceza Kanununda olmadığından ve bu nedenle de yanlış anlamalara sebebiyet verdiği için (umumi ve müşterek gaye) ibaresini metinden çıkarmış, ancak sıkıyönetim mahkemelerinin yükünü hafifletmek için bir yıllık süre kaydını getirmiştir. Bu süre Adalet ve Plan Komisyonlarında üç aya indirilerek kabul edilmiştir.

Ancak Plan Komisyonu maddenin (b) bendini düzenlerken Milli Savunma ve Adalet Komisyonlarından ayrılmış, sıkıyönetim bölgesi dışında ve sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte olan örgütsel davaların , suçun kim tarafından ve ne zaman işlendiği şartları aranmaksızın, örgütün genel amacı doğrultusunda bir mahkemede birleştirilebilmesi için, suçlar arasında klasik irtibat kavramı yerine geniş kapsamlı bir irtibat kavramının getirilmesi gayesi ile "... .. ortak ve genel gaye içersinde irtibat ..... "biçiminde bir değişiklik yapılmış ve madde aynı manaya gelen "umumi ve müşterek gaye içersinde irtibatı bulunan "ibaresi ile Milli Güvenlik Konseyi'nce kabul edildiğine göre aynı gerekçelerin benimsendiği neticesine varılmıştır.

Bu görüşmelerin ışığı altında ele alınıp irtibatı ve dolayısıyla görevi tayin etmek gerekecektir.

Maddenin (a) bendinin uygulanabilmesi için sıkıyönetim ilanını gerektiren bir olay olacak, bu olayın oluşturduğu veya 6136 sayılı Kanunun 12. maddesini ihlal eden suç, sıkıyönetim ilanından önce üç ay önce işlenmiş olacaktır. (b) bendinin uygulanabilmesi içinde maddenin (a) bendine göre sıkıyönetim mahkemelerince el konmuş bir suçla, umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı suçlar olacaktır. Buradaki "..... umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı....." ibaresinin boyutlarını tayin ve tesbit etmek uygulamanın en önemli noktasını teşkil etmektedir. Madde yeniden tedvin edilirken, sıkıyönetim mahkemelerinin işlerinin hafifletilmesinin düşünülmesi, süre ile hudutlandırılması, buna rağmen bir örgüt mensuplarında bir arada yargılanmasının zorunlu olması gibi görüşler nazara alındığında (b) bendindeki irtibatın, (a) bendine göre el konulan bir suç ile somut ilişkiler içinde olması, bir örgüt faaliyetleri dışına taşmaması, aksi takdirde (a) bendi ile getirilen kısıtlamanın manası kalmıyacağı inancındayız.

Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 Nolu Kararına gelince :

Milli Güvenlik Konseyi (1) nolu bildirisinde, 334 sayılı Anayasa'nın 124. maddesindeki koşulları hazırlayan olayları da belirterek bütün yurtda sıkıyönetim ilan edildiğine göre sıkıyönetim ilan nedenlerini genişlettiği, bu genişletmeye göre sıkıyönetim kanununun uygulanmasında herhangi bir olayın şiddet eylemi ve dolayısıyla sıkıyönetim ilan nedeni olup olmayacağı hususunda tereddütü gidermek ve bazı suçlarda ihtas etmek amacıyla (7) nolu kararını yayınladığı, bu kararın 4. maddesinde : "1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu hükümlerine göre, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev alanına giren suçlarla, Cumhuriyete, Milli Güvenlik Konseyi'nin varlığına, bildiri, emir ve kararlarına, vatan ve milletin bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına, milli güvenliğe, temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik işlenen tüm suçlar~~ın~~ sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır." Kuralını vazettiği, kararda genel hatları ile belirtilen suçların ekseriyetinin Türk Ceza Kanununda ve bu kanuna atıfta bulunan sıkıyönetim kanununda mevcut olduğu halde ayrıca burada sayılmaları, bu suçları oluşturan olayların da sıkıyönetim ilan nedeni olduğunun vurgulanmak istendiği kanısına varılmıştır.

Bu karardan 4 gün sonra yine aynı iradece 19/9/1980 tarih, 2301 sayılı kanunla sıkıyönetim kanununda yapılan değişiklik 21/9/1980 tarihinde yürürlüğe girdiği, bu değişiklikle neskur kanununun 13/a maddesindeki üç aylık süre getirildiği, bu usul hükmünün ^{ün} geçmişede (Makabline) uygulanacağı 7 nolu kararın (4) maddesinin, sıkıyönetim kanununun~~un~~ ile birlikte düşünülerek uygulama yapılması gerekeceği, binaenaleyh belirtilen sürenin-her ilde ilan edilmiş tarihi nazara alınarak 7 nolu kararda belirtilen suçlar da da aranacağı, ayrıca, olayımızda

sıkıyönetim kanununun 13/b maddesinde ifadesini bulan ve yukarıda açıklanan biçimde, sıkıyönetim mahkemelerinin el koyduğu her hangi bir suçlada irtibatlı olma halini zahire çıkarılan dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığı ve netice itibarıyla işbu nedenlerle sıkıyönetim ilanından üç ay ^{bu dava} önce 23/9/1975 tarihinde ika edildiği iddia olunan dava konusu fiillere sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılamıyacağı görüşü ile çoğunluk kararına karşıyız.

Üye

İsmail Özü

Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Çelikkale

Es. 980/422
K. 980/304

DEĞİŞİK GEREKÇE

2301 sayılı kanunla değişik 1402 sayılı Sıkı Yönetim Kanununun 13.maddesinin (a) fıkrasında prensip olarak Sıkı Yönetim ilanına neden olan olaylara ilişkin suçları Sıkı Yönetim ilanından en çok 3 ay önce işlenmiş olanların davalarına Sıkı Yönetim Askeri Mahkemelerinde bakılacağı bu sürenin dışında işlenmiş olanların davalarına ise adli mahkemelerce bakılacağı kabul edilmiştir.

Ancak istisna olarak maddesinin (b) fıkrasına göre Sıkı Yönetim mahkemelerinde görülmekte olan suçlarla müşterek ve genel gaye içerisinde bulunanların zaman ve mekan kaydı aramaksızın Sıkı Yönetim Mahkemelerinde bakılacağı açıklanmıştır.

Yukarıda olay kısmında açıklanan Sıkı Yönetim ilanından 3 ay önce işlenmiş olsa bile Sıkı Yönetim Mahkemelerinde görülmekte olan davalarla ortak ve genel amaç içerisinde bulundu u kanısında bulunduğumuzdan dava Sıkı Yönetim Askeri Mahkemesinde görülmesi gerektiği oyundayım.

Fethi Özdural

